

Asia: VN/7187/2026

Lausuntopyyntö Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

1. Yleiset kommentit Oikeuspalveluviraston ehdotuksista

Kommentit

Hyrynsalmen kunta pitää tärkeänä, että oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen saatavuus ja saavutettavuus turvataan yhdenvertaisesti myös pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen kunnissa.

Hyrynsalmen kunta katsoo, että mahdollinen muutos Oikeuspalveluviraston toimipaikkaluettelossa ei saa heikentää palvelujen tosiasiallista saatavuutta alueella.

Palvelujen käyttäjissä on usein henkilöitä, joiden asiointikyky, terveydentila, taloudellinen tilanne tai digitaaliset valmiudet voivat olla heikentyneet. Tämän vuoksi palvelujen järjestämisessä ei voida nojata yksinomaan sähköiseen asiointiin tai kauempana sijaitseviin toimipaikkoihin.

Hyrynsalmen kunta pitää tärkeänä, että palvelujen järjestämistapa kuvataan jatkovalmistelussa selkeästi. Tulee varmistaa, että palvelujen saatavuus, jatkuvuus ja ennakoitavuus eivät jää epäselviksi asiakkaille, kunnille tai muille viranomaisille.

Hyrynsalmen kunta korostaa, että palvelujen saavutettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon pitkät asiointietäisyydet, julkisen liikenteen rajallisuus, ikääntyvä väestö sekä haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden palvelutarpeet. Hyrynsalmen asukkaille palvelujen saavutettavuus on käytännössä sidoksissa siihen, että palveluverkko säilyy alueellisesti riittävän lähellä ja asiointi on mahdollista kohtuullisin matka-ajoin. Digitaaliset palvelut ja etäasiointi voivat täydentää palveluverkkoa, mutta niiden rinnalla on turvattava mahdollisuus henkilökohtaiseen palveluun silloin, kun asiakkaan tilanne sitä edellyttää.

Hyrynsalmen kunta pitää välttämättömänä, että oikeusministeriö ja Oikeuspalveluvirasto varmistavat ennen muutosten toimeenpanoa, ettei ehdotettu organisaatio- ja toimipaikkaverkon muutos johda palvelujen tosiasialliseen heikentymiseen alueella. Kunta pitää lisäksi tärkeänä, että palvelujen toteutumista seurataan muutoksen jälkeen erityisesti niiden alueiden osalta, joilla ei ole omaa toimipaikkaa.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkkoa tulee tarkastella kokonaisuutena ja valtion palveluiden saatavuudessa tulisi noudattaa yhtenäistä tahtotilaa. Yksittäisten valtion toimijoiden ratkaisut heikentävät alueellista luottamusta valtion viranomaisten palveluiden läsnäoloon ja saavutettavuuteen Kainuussa. Ne myös heikentävät valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen tahtotilan toteutumista käytännössä sen osalta, että valtion palveluiden saavutettavuus uudistuksen myötä parantuisi.

2. Edunvalvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttine ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Edunvalvontatoimisto sijaitsi aikoinaan Hyrynsalmen kunnanvirastolla. Tuolloin edunvalvoja oli paikallinen, ja hän tiesi ja tunsu asiakkaat. Hän teki kotikäyntejä ja oli tilanteiden tasalla. Edunvalvonnan siirtyessä Kajaanin toimistoon asiakkaiden yhteydenpito vaikeutui ja muuttui kasvottomaksi. Edunvalvonnan asiakkailta, päämiehillä on heikentynyt kyky hoitaa asioita ja yhteydenpito edunvalvojaan on hankalaa. Edunvalvonnan asiakkailta ei useinkaan ole, elämäntilanteensa takia, mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluja.

Edunvalvoja ja asiakas eivät välttämättä tunne toisiaan ja edunvalvoja ei pysy ajan tasalla päämiehen tarpeista ja esim. terveydentilan muutoksista. Hyrynsalmella asuvat päämiehet ovat asioineet saman yleisen edunvalvojan kanssa nyt yli 10 vuoden ajan pääosin puhelimitse. Toimiston muuttuessa yhä kauemmaksi, asiointi ja yhteydenpito hankaloituu entisestään ja yksilöllinen asioiden hoitaminen sekä yksilön tarpeiden huomioiminen tulee heikkenemään.

3. Talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttine ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Ks. yllä.

4. Oikeusaputoimistojen määrä, alueet ja nimet

Kommenttine ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Oikeusaputoimiston siirtyessä kauemmaksi, kynnys ottaa yhteyttä ja hakea apua nousee. Entistä pidempi välimatka tekee toimistossa asioimisesta hankalaa. Valtio on jo supistanut joukkoliikennehankintoja ja julkisen liikenteen yhteydet Hyrynsalmelta Kajaaniin ovat olemattomat. Kajaanin toimipiste ei käytännössä ole mahdollinen heikommassa asemassa oleville edunvalvonnan asiakkaille järkevän ajankäytön puitteissa käyttä.

Hyrynsalmelle lähin oikeusaputoimisto sijaitsee Suomussalmella, kunnanvirastolla. Toimistoon on saanut varattua ajan hyvin ja virkailijan on tavoittanut puhelimitse. Julkinen oikeusavustaja on monille tuttu ja kynnys oikeusaputoimistossa asiointiin on ollut nykyisellään matala. Hyrynsalmen kunnanhallitus vastustaa Suomussalmen toimipisteen lakkauttamista. Hyrynsalmen kunnanhallitus edellyttää, että oikeusministeriö ja Oikeuspalveluvirasto varmistavat ennen muutosten toimeenpanoa, ettei ehdotettu organisaatio- ja toimipaikkaverkon muutos johda palvelujen tosiasialliseen heikentymiseen Suomussalmella.

Palveluverkoston supistuessa välimatkat toimistoissa asioimiseen pitenevät huomattavasti. Asiointi voi olla monella julkisen liikenteen varassa ja aikataulut eivät välttämättä sovi yhteen. Palvelujen tarvitsijoilla ei myöskään monesti ole mahdollisuutta, eikä kykyä hoitaa asioita tietotekniikan avulla sähköisesti.

5. Ehdotus johtavan talous- ja velkaneuvojan kelpoisuusvaatimuksesta

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

6. Ehdotus viroista, joissa edellytetään erinomaista ruotsin kielen taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

7. Edunvalvonnan sijaistoimistot

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

-

8. Ehdotus toimipaikoista

Kommenttinne ehdotuksesta ja sen vaikutuksista

Hyrnsalmen ja sen lähikuntien palveluverkon karsimisen sijaan oikeuspalveluviraston organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamisen yhteydessä oikeuspalveluviraston toimipaikka tulee palauttaa Hyrnsalmen kuntaan. Maaseutukunnissa, kuten Hyrnsalmella, suuri osa väestöstä on työelämän ulkopuolella olevia ja eri tavoin haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, joilla on suuri tarve oikeuspalveluviraston palveluille. Heillä on kuitenkin vain rajalliset mahdollisuudet hyödyntää digitaalisia palveluja tai etäällä sijaitsevia palvelupisteitä. Oikeuspalveluviraston toimipaikkaverkoston esitetty karsiminen vaarantaa vakavasti kansalaisten ja alueiden välistä yhdenvertaisuutta ja heikentää sosiaalisesti kestäväen kehityksen toteutumista Ylä- ja Itä-Kainuun alueella.

Ponnikas Jouni
Hyrnsalmen kunta